➢ fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
➢ fanni bilmasa.

Fan o‘qituvchisi to‘g‘risida ma’lumot

Mualliflar:	Ayasov Xushbek G‘aybullaevich q.x.f.f.d., dotsent Dustyorov Mexroj Dilshodovich assistent Sultanova Gulbahor Abdijalolovna assistent
E-mail:	ayasov@0737gmail.com sultanova.gulbahor@inbox.ru
Tashkilot:	Toshkent davlat agrar universiteti, “Dorivor o‘simliklar” kafedrasi
Taqrizchilar:	M.Z. Xolmurotov - TDAU “O‘rmonchilik va landshaft dizayn” kafedrasi mudiri, dotsent. A.M. Nigmatullayev – O‘zRFA S.Yu.Yunusov nomidagi O‘simlik moddalari kimyosi instituti katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari nomzodi.

Mazkur Sillabus universitet Kengashining 2025-yil “04” 07 dagi 13. -sonli yig‘ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Dorivor o‘simliklar” kafedrasining 2025-yil “___”_________ dagi ____ -sonli yig‘ilish bayoni bilan ma’qullangan.

Fakultet dekani **A.X.Yusupov**

Kafedra mudiri **M.M.Amanova**

Tuzuvchilar **X.G’Ayasov**
G.Sultanova

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv uslubiy boshqarmasi boshlig‘i ______ B.Kasimov
2025-yil “04” 07

XALQ TABOBATI DORIVOR O‘SIMLIKLARI

(SIRTQI)

SILLABUS

Bilim sohasi:	800000	- Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	810000	- Qishloq xo‘jaligi
Ta’lim yo‘nalishi:	60811100	- Dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Toshkent – 2025

Сканировано с CamScanner

Modul / FANI SILLABUS

O'rmon xo'jaligi va landshaft dizayn fakulteti

60811100 - Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Fan nomi:	Xalq tabobati dorivor o'simliklari
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	XTDO'B1310
Yil:	5
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	Sirtqi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120-180
Ma'ruza	8-12
Amaliy mashg'ulotlar	8-12
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	104-156
Kredit miqdori:	4-6
Baxolash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – Ushbu dastur respublika sharoitida Xalq tabobatining zamonaviy tibbiyot tizimida tutgan maqomi, uyg'unligi va ziddiyatlari. Ibn Sino merosining xalq tabobatidagi o'rni, xalq tabobati tajribasining zamonaviy tibbiyoda qo'llanilishi, mahalliy va chet el dorivor o'simliklaridan vositalarini tayyorlash usullarini o'rganishga qaratilgan. "Xalq tabobati dorivor o'simliklari" fani umumkasbiy fanlar blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, 1-kursda talabalarga o'qitilishi maqsadga muvofiq. Shu bois, xalq tabobati va rasmiy tibbiyotda foydalaniladigan dorivor o'simliklar to'g'risida ma'lumotlarni o'zlashtirish maxsus o'simliklar turini ajrata olish va bilish asosiy vazifalardan biri bo'lib xizmat qiladi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Botanika va o'simliklar fiziologiyasi (BO'FZB1108)
2.	Dorivor o'simliklar florasi va sistematikasi (DO'FSB1110)
3.	O'zbekistonning istiqbolli dorivor o'simliklari (O'IDO'B1306)

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Xalq tabobati dorivor o'simliklarining foydalilik xususiyatlari;
TN2	Dorivor o'simliklarining xalq tabobatida tutgan o'rni;
TN3	Xalq tabobati o'simlikning arellari, ekologik omillarning ta'siri;
TN4	"Xalq tabobati dorivor o'simliklari" fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr;
	Ko'nikmalar jixatidan:
TN5	Xalq tabobati dorivor o'simliklari sifatini belgilovchi ko'rsatgichlar, o'simlik turlarini amaliy ishlatishni asoslash;
TN6	Dorivor o'simliklarning xalq tabobati tarixida tutgan o'rni, dorivor o'simliklarning xalq tabobati guruhalnishi;
TN7	Dorivor o'simliklarni xususiyatlari va kasalliklarda qo'llanilishi bilishi va ularni foydalana olishi;

Fan mazmuni		
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) 8 soat	**soat**
	3-semestr	
M1	Xalq tabobati dorivor o'simliklari fanining maqsadi, vazifalari, tarixi va xalq tabobatiga oid qonun va qarorlar	**2**
M2	Noan'anaviy davolash usullarining tasnifiy guruhlari hamda xalq tabobatining zamonaviy tibbiyotdagi o'rni, va ziddiyatlari	**2**
M3	Ibn Sino va Beruniy merosining xalq tabobatidagi o'rni.	**2**
M4	Ayuverda, Sharq va Garb xalq tabobatining davolash tizimidagi o'rni	**2**
	Jami	**8**

	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) 12 soat	**soat**
	4-semestr	
M1	Xalq tabobatida dorivor va ziravor o'simliklarni tayyorlash, saqlash va ishlov berish usullari	**2**
M2	Mevasabzavotlar va ko'katlarning shifobaxshlik xususiyatlari	**2**
M3	Xalq tabobatida dorivor o'simliklardan yig'ma va dori shakllarini tayyorlash	**2**
M4	Yurak - qon tomir tizimi, endokrin va metabolik kasalliklarni kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik hamda yig'malar	**2**
M5	Teri, nafas olish yo'llari va ayirish kasalliklarni sistemasi kasalliklarni davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik hamda yig'malar.	**2**
M6	Ovqat hazm qilish, nerv tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik va yig'malar.	**2**
	Jami	**12**

	Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) 8 soat	
	3-semestr	
A1	Xalq tabobati dorivor o'simliklari fanining maqsadi, vazifalari va xalq tabobatiga oid qonun, qarorlarni o'rganish.	**2**
A2	Noan'anaviy davolash usullarining tasnifiy guruhlari va negizlari hamda Xalq tabobatining zamonaviy tibbiyot tizimida tutgan	**2**

Сканировано с CamScanner

	maqomi, uyg'unligi va ziddiyatlari	
A3	Ibn Sino va Beruniy merosining xalq tabobatidagi o'rni.	2
A4	Ayuverda, Sharq va Garb xalq tabobatining davolash tizimidagi o'rni	2
Jami		8

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) 12 soat		
4-semestr		
A1	Xalq tabobatida dorivor va ziravor o'simliklarni tayyorlash, saqlash va ishlov berish usullari	2
A2	Meva-sabzavotlar va ko'katlarning shifobaxshlik xususiyatlari	2
A3	Xalq tabobatida dorivor o'simliklardan yig'ma va dori shakllarini tayyorlash	2
A4	Yurak - qon tomir tizimi, endokrin va metabolik kasalliklarni kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik hamda yig'malar.	2
A5	Teri, nafas olish yo'llari va ayirish kasalliklarni sistemasi kasalliklarni davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik hamda yig'malar.	2
A6	Ovqat hazm qilish, nerv tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik va yig'malar.	2
Jami		12

Mustaqil ta'lim (MT) 104 soat	
3-semestr	
MT1	O'zbekiston Respublikasida xalq tabobatiga tegishli qonun va qarorlar.
MT2	Dorivor o'simliklarning xalq tabobati guruhalnishi
MT3	Noan'anaviy davolash usullari.
MT4	Avestoning tibbiyotdagi o'rni.
MT5	Ibn Sino merosining zamonaviy tibbiyotdagi o'rni.
MT6	"Tib qonunlari" asari taxlili.
MT7	Tibet vositalari va ularning shifobaxshlik xususiyatlari
MT8	Xitoy xalq tabobati asoslari, davo vositalari
MT9	Ayuverda davolash tizimi haqida.
MT10	Ziravor mahsulotlarni tibbiyotdagi o'rni.
MT11	Ozuqaviy moyli o'simliklardan moy ajratib olish usullari.
MT12	Xalq tabobati tajribasining salmoqli yutuqlari.
MT13	Xorijiy tabiiy dori vositalari va ularni va maqsadli
MT14	qo'llanilishi
MT15	Sharqiy va G'arbiy xalq tabobatidagi davolash tizimi.
MT16	Xalq tabobatida dorivor o'simliklardan yig'ma va dori shakllarini tayyorlash.
MT17	Xalq tabobatida kasallikni noan'anaviy usulda davolash.
MT18	Xalq tabobatining zamonaviy tibbiyot tizimida tutgan o'rni, uyg'unligi va

	ziddiyatlari
MT19	Xalq tabobatida ishlatiladigan o'simliklardan oqilona foydalanish
MT20	Xalq tabobati dorivor o'simliklarining foydalilik xususiyatlari
Mustaqil ta'lim (MT) 156 soat	
4-semestr	
MT1	Dorivor o'simliklarining xalq tabobatida tutgan o'rni
MT2	Xalq tabobati o'simlikning arellari, ekologik omillarning ta'siri
MT3	Xalq tabobati dorivor o'simliklari sifatini belgilovchi ko'rsatgichlar, o'simlik turlarini amaliy ishlatishni asoslash.
MT4	Dorivor o'simliklarning xalq tabobati tarixida tutgan o'rni
MT5	Dorivor o'simliklarni xususiyatlari va kasalliklarda qo'llanilishi bilishi va ularni foydalana olishi.
MT6	Xushbo'y va ziravor o'simliklarning shifobaxsh xususiyatlariga qanday o'simliklar kiradi
MT7	Xalq tabobatida ishlatiladigan Sabzavotlarning shifobaxsh xususiyatlarini sanab o'ting va tariflab bering
MT8	Yurak-qon tomir tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan dorivor o'simliklarni ta'riflab yozing bering
MT9	Inson teri kasalliklarni davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik va yig'malar
MT10	Insonda nafas olish yullari kasalliklarni davolash uchun tavsiya etilgan dorivor o'simlik.
MT11	Buyrak tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik.
MT12	Odamda siydik tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan dorivor o'simlik
MT13	Oshqozon tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etiladigan dorivor o'simlik.
MT14	Insonda ichak tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan dorivor o'simliklarni xalq tabobatidagi o'rni
MT15	Ko'z kasalliklarini davolash uchun xalq tabobatida o'simliklarning o'rni.
MT16	Onkologik kasalliklarni davolash uchun tavsiya etilgan o'simlik
MT17	Insonda quvvatsizlikda ishlatiladigan dorivor o'simlik
MT18	Kamqonlikda ishlatiladigan dorivor o'simliklar
MT19	Xalq tabobatida kasallikni noan'anaviy usulda davolash nimalar kiradi
MT20	Xalq tabobatida davolash uchun ishlatiladigan o'simliklar.
MT21	Nafas olish yo'llari kassaliklarini davolashda ishlatiladigan o'simliklar
MT22	Xalq tabobatida anjir o'simligining tutgan o'rni.
MT23	Dorivor o'simliklar va mevalarning dorivorlik xususiyatlari xalq tabobatda o'rni
MT24	Dorivor o'simliklarni xalq tabobatida muhim xususiyatlari ayting.
MT25	Xalq tabobatida ko'katlarning shifobaxsh xususiyatlari
MT26	Xalq tabobatida dorivor o'simliklardan yig'ma dori tayyorlash usullari
MT27	Xalq tabobatida qon tomir tizimi kasalliklarini davolash uchun tavsiya etilgan dorivor o'simliklar

Сканировано с CamScanner

MT28	Teri kasalliklarni va ginekologik kasalliklarni davolash uchun ishlatiladigan dorivor o‘simliklarni o‘rni
MT29	Xalq tabobatida suv bilan davolash usullaridan foydalanish jihatlar ayting.
MT30	Xalq tabobatida zulik orqali davolashda foyadi tamonlari ko‘rsating
	Asosiy adabiyotlar
1.	Ali Abu Ali ibn Sino. Tib qonunlari. –Toshkent: «Fan» nashriyoti, 1993y.
2.	Xolmatov X.X., Axmedov U.A. Farmakognoziya — 1 qism.-Toshkent: Fan, 2007.-408 bet.
3.	Xolmatov X.X., Axmedov U.A. Farmakognoziya — 2 qism.-Toshkent: Fan, 2007.-400 bet.
4.*	Medicinal plants: classification, biosynthesis and pharmacology. Alejandro Varela and Jasiah Ibañez. ISBN: 978-1-60876-027-5. 2009 y. 384 p.
5.*	Agro-techniques of selected Medicinal plants. Volume II. National Medicinal Plants Board, Department of AYUSH, Ministry of Health and Family Welfare, Government of India, 2014.
6.*	Agro-Techniques of Medicinal Plants (English, Hardcover, Ravindra Sharma) Be the first to Review this product, Delhi 2014 y.
	Qo‘shimcha adabiyotlar
1.	Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "Uzbekistan" NMIU, 2017.-47 b.
2.	Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “Uzbekiston” NMIU, 2017. - 485 b.
3.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi tug‘risida"giPF-4947-sonli Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi qonun xujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
4.	Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so‘zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
5.	Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "Uzbekistan" NMIU, 2017.-47 b.
	Axborot manbalari
1.	www.gov.uz - O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali
2.	www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasining rasmiy veb-sayti
3.	www.tdau.uz - Toshkent davlat agrar universitetining rasmiy veb-sayti
4.	https://t.me/channel_tsau_library - TDAU Axborot resurs markazining rasmiy veb-sayti
5.	www.lektrava.ru - ООО «Здоровье» firmasining rasmiy veb-sayti
6.	www.plam.ru - Online kutubxonaning rasmiy veb-sayti
7.	www.plantarum.ru Rossiya va qo‘shni mamlakatlarning o‘simliklari va lishayniklari: ochiq onlayn atlas va o‘simliklar bo‘yicha qo‘llanma.

Talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi.

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to‘liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo‘l qo‘yilmasa;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy axamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo‘nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo‘lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to‘liq va aniq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me’yoriy – huquqiy hujjatlarni to‘liq o‘zlashtirgan bo‘lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo‘yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo‘lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanni mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo‘l qo‘ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo‘lsa;
- fan bo‘yichaa berilgan vazifa va topshiriqlarni o‘quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo‘yicha berilgan savollarga to‘g‘ri javob bera olsa;
- fan bo‘yicha konspektini puxta shakllantirgan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha mustaqil topshiriqlarni to‘liq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me’yoriy xujjatlarni o‘zlashtirgan bo‘lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo‘lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo‘l qo‘yilsa,
- bayon qilish ravon bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo‘yicha matn puxta shakllantirilmagan bo‘lsa.

g) quyidagi xollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga tayyorgarlik ko‘rilmagan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha matnlarni boshqalardan ko‘chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo‘yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo‘l qo‘yilgan bo‘lsa;

Сканировано с CamScanner